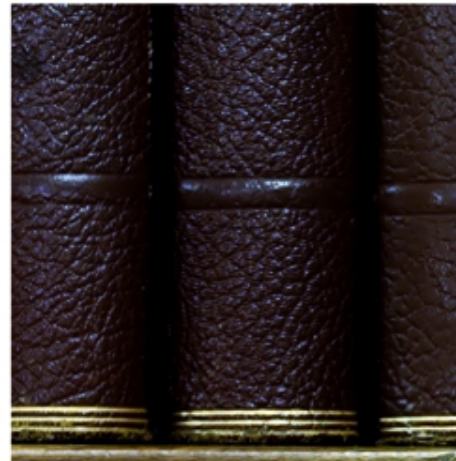
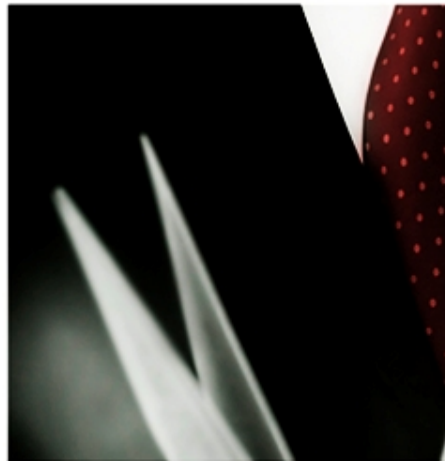

Ekonomia instytucjonalna – Nagrody Nobla

Dr Gabriela Przesławska

Uniwersytet Wrocławski

Instytut Nauk Ekonomicznych

Nagrody Nobla dla przedstawicieli ekonomii instytucjonalnej

- **1974 - Gunnar Myrdal, ekonomista szwedzki, przedstawiciel neoinstytucjonalizmu.**
- Nagrodę Nobla otrzymał za wnikliwą analizę współzależności zjawisk ekonomicznych, społecznych oraz instytucjonalnych. Podkreślał znaczenie macierzy instytucjonalnej, zwłaszcza warstwy normatywnej, w ewolucji systemów społeczno-gospodarczych. Badał wpływ kultury i tradycji na reformy w krajach Trzeciego świata, w których zalecał racjonalną interwencję państwa.
- *Główne prace, m.in. G.Myrdal, Teoria ekonomii a kraje gospodarczo rozwinięte (1957, przekł. pol.1958)*

- George Stigler

- **1982 - George Stigler, ekonomista amerykański, twórca chicagowskiej szkoły ekonomii**
- (nowa ekonomia instytucjonalna jest uzupełnieniem ekonomii głównego nurtu, obejmującego ekonomię neoklasyczną rozwijaną na Uniwersytecie w Chicago)
 - G.Stigler otrzymał Nagrodę Nobla za ekonomiczną teorię regulacji, analizując przyczyny i skutki regulacji rządu, wskazując, że regulacja - zamiast interesom ogólnym - często służy interesom partykularnych grup.
 - Ekonomiczna teoria regulacji G.Stiglera jest najbardziej znanym wkładem szkoły Chicago do teorii wyboru publicznego (co jest przyczyną przypomnienia dorobku G.Stiglera - noblisty wśród dokonań instytucjonalistów, równie laureatów NN)
Fundamentalna praca G.Stiglera: *The Theory of Economic Regulation*, 1971

James Buchanan

- 1986 - James Buchanan, ekonomista amerykański, współtwórca (z Gordonem Tullockiem) teorii wyboru publicznego i ekonomii konstytucyjnej.
- Nagrodę Nobla otrzymał za analizę zjawiska **niesprawności (zawodności) rządu** (government failure) przy wykorzystaniu narzędzi analizy ekonomicznej.
- **Teoria wyboru publicznego** bada zachowania publicznych instytucji politycznych (partii, rządu) przez pryzmat indywidualnych decyzji polityków, głosząc tezę, że podobnie jak podmioty rynkowe, politycy dążą do realizacji korzyści własnych, a nie interesu publicznego.
- Najważniejsze dzieło z zakresu teorii wyboru publicznego: J.Buchanan, G.Tullock, *The Calculus of Consent: Legal Foundations of Constitutional Democracy*, 1962

Ronald Coase 1/1

- 1991 - Ronald Coase , ekonomista amerykański, z pochodzenia Brytyjczyk.
- Nagrodę Nobla otrzymał za wkład do historii myśli ekonomicznej dzięki stworzonej **idei o roli kosztów transakcyjnych w powstawaniu firmy** (artykuł *The Nature of the Firm*, 1937)
- Drugim odkryciem był tzw. **teoremat Coase'a** , według którego przy zerowych kosztach transakcyjnych efekty zewnętrzne (koszty zewnętrzne i korzyści zewnętrzne) nie spowodują zawodności rynku. Prywatne przetargi wyeliminują efekty zewnętrzne, co wykluczy państwowe regulacje . Oznacza to, że "sam mechanizm rynkowy doprowadzi do jakiegoś optimum Pareta" (*The Problem of Social Cost*, 1960).

Ronald Coase 1/2

- Jak pisze M.Blaug, "Niestety, koszty transakcyjne są zawsze dodatnie, co sprawia, że czasem taśże jest opieranie się na prawodawstwie lub na działaniach państwa w celu wyeliminowania zawodności rynku, ale zawsze -wg Coase'a - zanim zdecyduje się, że interwencja rządowa poprawi stan rzeczy - trzeba porównać zawodność rządu z zawodnością rynku".

Ronald Coase 1/3

-
- **R. Coase** już w l.30.XX w. stworzył zupełnie nową dyscyplinę "law& economics", by zaznaczyć, że system prawny ma kluczowe znaczenie dla podstaw gospodarki.
 - Nie można wyobrazić sobie transakcji gospodarczych bez kosztów transakcyjnych prywatnych porozumień, tj. spisania kontraktów, kontrolowania ich realizacji oraz karania tych, którzy nie dotrzymują warunków porozumienia (egzekucja).
 - Stąd prawnicy to centralne postacie dobrze funkcjonującego systemu ekonomicznego

Douglas Cecil North 1/1

- **1993 - Douglas Cecil North, ekonomista amerykański.**
- Nagrodę Nobla (wraz z Robertem Fogelem) otrzymał za wkład do historii gospodarczej opartej na teoriach ekonomicznych i metodach ilościowych (klimetria)
- Badanie historycznej ewolucji instytucji, tj. idei, postaw, wzorców zachowań, pozwoliło Northowi dowiedzieć się, że mogły one powodować wzrost gospodarczy, ale też - gdy są złomne - prowadzi do stagnacji.

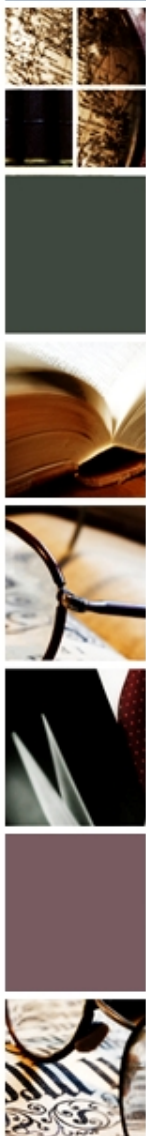
Douglass Cecil North 1/2

- North, wykorzystując badania empiryczne, wykazał, że efektywność gospodarek zależy od systemu instytucjonalno- regulacyjnego danego kraju, który - z jednej strony - wpływa na koszty funkcjonowania podmiotów gospodarczych, a – z drugiej strony- wyznacza udział wydatków na organizowanie transakcji w PKB. (Są to koszty transakcyjne funkcjonowania państwa).
- Jedno z ważniejszych dzieł C.D.Northa, to:
Institutions, Institutional Change and Economic Performance, 1990

Oliver Williamson i Elinor Ostrom

- **Nobliści z 2009 r.** Oliver Williamson i Elinor Ostrom są autorami nowego podejścia w dyskusji na temat regulacji ekonomicznych zachowań ludzi.
- „Decyzja Komitetu Noblowskiego jest reakcją na obecny kryzys gospodarczy i zwróceniem uwagi na te osłabienia w ekonomii, które wskazują na optymalne zachowania ludzi, które mogłyby być wykorzystane w warunkach zawodności rynku, tzn. gdy rynek nie działa dobrze”. (K.Jajuga)

Oliver Williamson 1/1

- **2009 - Oliver Williamson**, ekonomista amerykański, autor fundamentalnych prac z zakresu ekonomii kosztów transakcyjnych.
- Nagrodę Nobla (wspólnie z Elinor Ostrom) otrzymał za "analizę ekonomicznych warunków funkcjonowania z uwzględnieniem znaczenia granic przedsiębiorstwa".
- O.Williamson jest obecnie najbardziej znanym ekonomistą popularyzującym idee NEI. Jego książki ukazywały się także w Polsce.
- Fundamentalne dzieło O.Williamsona: *Ekonomiczne instytucje kapitalizmu. Firmy, rynki, relacje kontraktowe*, 1985, pol. przekł. 1998.

Oliver Williamson 1/2

- Williamson, koncentrując się na wielkości firm, wykazał, że w pewnych sytuacjach regulacja rynkowa nie musi być w ich wzajemnych relacjach najbardziej korzystnym rozwiązaniem (M.Ratajczak)
- Powoduje to powstawanie pozarynkowych układów hierarchicznych i przeprowadzanie transakcji hierarchicznie, tj. wewnątrz firm.
- Williamson twórczo rozwinął też R.Coase'a o znaczeniu kosztów transakcyjnych (czyli kosztów wymiany, koordynacji transakcji, zarządzania) oraz Herberta Simona (także laureata NN) o roli założeń behawioralnych (tj. ograniczonej racjonalności oraz skłonności do oportunistycznego, czyli stosowania podstępów i oszustwa) w analizie zachowań podmiotów.

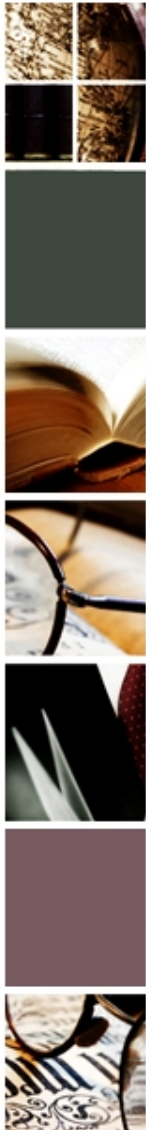

Oliver Williamson 1/3

- Badania nad organizacją i funkcjonowaniem wielkich firm pozwoliły mu zakwestionować paradygmat głównego nurtu ekonomii o roli konkurencji w eliminowaniu niezarządzanych firm.
- Williamson dowiódł, że menedżer preferuje wzrost rozmiarów firmy, co zapewnia zyskownie, pomimo nieefektywnych metod inwestowania kapitału.
- Jako były urzędnik wydziału antymonopolowego Departamentu Sprawiedliwości USA Williamson próbował określić optymalne granice przedsiębiorstwa oraz przyczyny i koszty fuzji wielkich korporacji.(...)

Oliver Williamson 1/4

-
- W książce *Markets and Hierarchies: Analysis and Antitrust Implications: A study in the Economics Internal Organization* (1975) podkreśla, że powstałe na skutek niedoskonałości rynku organizacje, które miały mniejsze koszty transakcyjne wobec kosztów rynkowych, są również niedoskonałe, co wynika z wieloszczeblowego zarządzania nimi.
 - Wiadcz o tym cięgie zmiany ich struktury - tworzenie oddziałów, filii, itd.
(W. Stankiewicz, J. Wilkin)

- **2009 - Elinor Ostrom, amerykańska politolog.**
- Nagrodę Nobla otrzymała za "analizę ekonomicznych aspektów rządzenia, szczególnie przez wspólnoty".
- E. Ostrom w swoich pracach wykazała, że w pewnych sytuacjach wspólne zarządzanie dobrami wolnymi (las, wody, powietrze) przez użytkowników może być efektywne, co oznacza, że nie zawsze jest konieczny wybór: własność prywatna lub własność państwowa.
- W ujęciu E. Ostrom zarządzanie dobrami wspólnymi (**Common – Property Resources**) takimi jak np. przybrzeżne łowiska ryb, czy systemy irygacyjne możliwe jest w ściśle określonych uwarunkowaniach instytucjonalnych.

*Podstawowa praca E. Ostrom: **Governing the Commons: The Evolution of Institutions for Collective Action**, 1990*